

Árnyat adó fákat a Klauzál térre!

dr. Rigó Mihály
ny. mérnök

„Meg kell tanítanunk a következő generációt arra, hogy hogyan tehetnék lakhatóvá azt a világot, amelyet a mi generációnk épített.”
(Antoine de Saint-Exupéry)

1.

A helyzet

Pokoli hőségtől szenvedünk az idén nyáron is. Egyre inkább tűnik tendenciának a több hónapon át kitartó 30-35 fokos nyári, nappali hőség Szegeden is, mely éjszakára is alig enyhül. A nagyon meleg napok száma mintha nőne. Az utcákat, tereket járó ember enyhelyre, árnyékre vágyik.

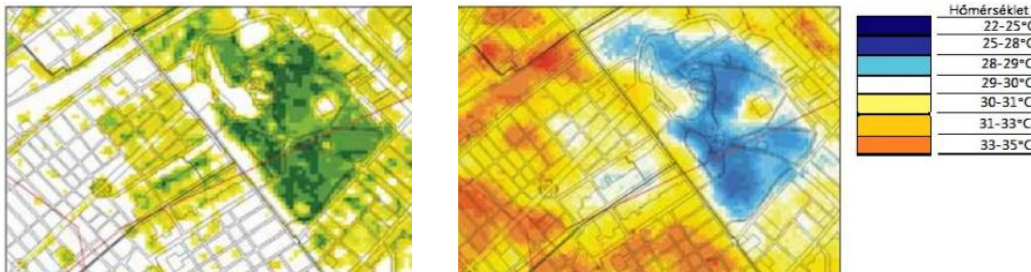
Mintaszerű az Olajos utca vagy a Lengyel utca, melyet elődeink nagyon eltaláltak. Mintha egy zöld alagútban mozogna az ember.

Vannak viszont nagyon rossz szegedi példák is, mint a Klauzál tér vagy a Kárász utca, melyek **mielőbbi újragondolását, áttervezését javaslom** az alábbi írásomban! **A cél a később bemutatott "Greener and Cooler City"!**

2.

A városklimatológia

Egy város hőmérsékleti és egyéb meteorológiai adataival egy külön tudomány, a városi klimatológia foglalkozik, melynek egyik legfontosabb felismerése az alábbi két kép:

A bal oldali képen egy városrész zöldfelületei, míg a jobb oldalin ugyanennek a felszíni hőmérsékletei láthatók a mellékelt színskála szerint. Egyértelmű: a zöld felülettel borított városrészek sokkal hűvösebbek, mint a burkoltak.

http://nimbus.elte.hu/tanszek/docs/BSc/2015/SzaboBeata_2015.pdf

Tőlük ered a hősziget fogalma is, mely azt jelenti, hogy a városban mindig melegebb van 4-5 fokkal, mint a városon kívül. A hőfokkülönbség a város mesterséges ... burkolataitól függ. Minél inkább használunk (a fű és a fa helyett –RM) a városi felületek burkolására betont és aszfaltot, annál melegebbet állítunk elő magunk kárára. Hiszen „A város felszínét borító beton és aszfalt felületek .... nagymértékben megnövelik a Naptól érkező rövidhullámú sugárzás elnyelésének arányát, (tehát nagyon felmelegszene – RM).”

Valószínűen semmit sem tudott erről a főváros városrendezési elveit egykor megfogalmazó József nádor, mivel kijelentette: „Die Bäume gehören nicht in die Stadt.” Azaz: a fák nem valók a városba, nem tartoznak a városba, nem szükségesek a városban.

http://phd.lib.uni-corvinus.hu/485/1/de_1660.pdf

Mintha ez lett volna a Klauzál tér tervezésének legfőbb alapelve!

Tudom, hogy számtalan példát lehetne találni a fátlan terekre, még a déli országokban is. Ezek nagy részénél azonban meg kell látni a napégette terekre vezető rendkívül szűk, csupa árnyék utcákat, melyek Szegeden hiányoznak. A Klauzál tér jó példa arra, hogy nem lehet egy déli példát félig átvenni.

3.

A térfelújítás előtti helytelen helyzetfelismerés, továbbá indokok a Klauzál tér újratervéhez

Tudom, hogy bírálatom tárgya – a 2000-ben elkészült térfelújítás - 2003-ban megkapta az „Europa nostra” díjat, kőbe vésve: Kárász utca-Klauzál tér városépítészeti együttes felújításáért. Ez alapvetően műemlékvédelmi díj. Célja az európai identitás erősítése. Feltételezem, hogy a felújítás az EU pénzből, az EU anyagaiból készült, az EU normatíváihoz igazodva, miért ne dicsérenék meg?

https://hu.wikipedia.org/wiki/Europa_Nostra-d%C3%ADj

Tudom, hogy nekem is hanyatt kellene esnem a csodálattól. Még sem teszem! **Helyette egy bírálatot fogalmazok meg, remélve a tér újragondolását, áttervezését!**

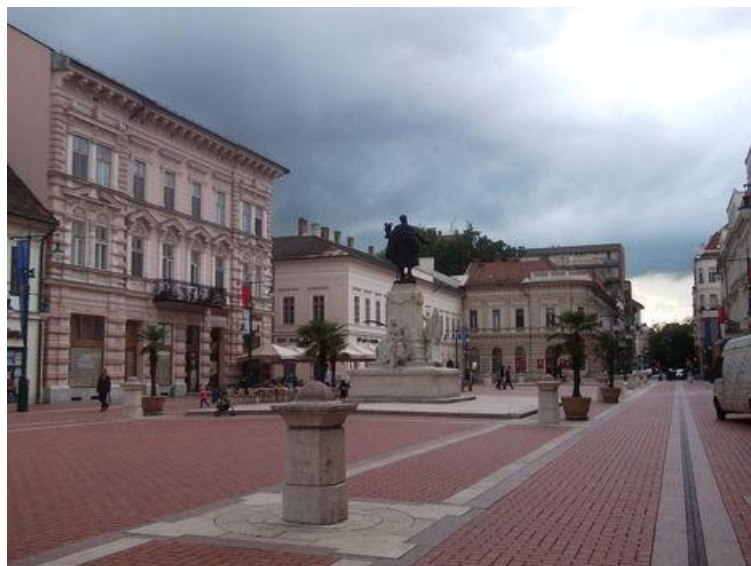
3.1

A tér funkciója, azaz: mire szánták?

A megbízói és a tervezői vágyálom a „mediterrán agóra”. A végeredmény azonban sem nem mediterrán, sem nem agóra!

A mediterrán vidék főleg a Földközi-tenger partján lévő jelent. Szeged nem ott fekszik.

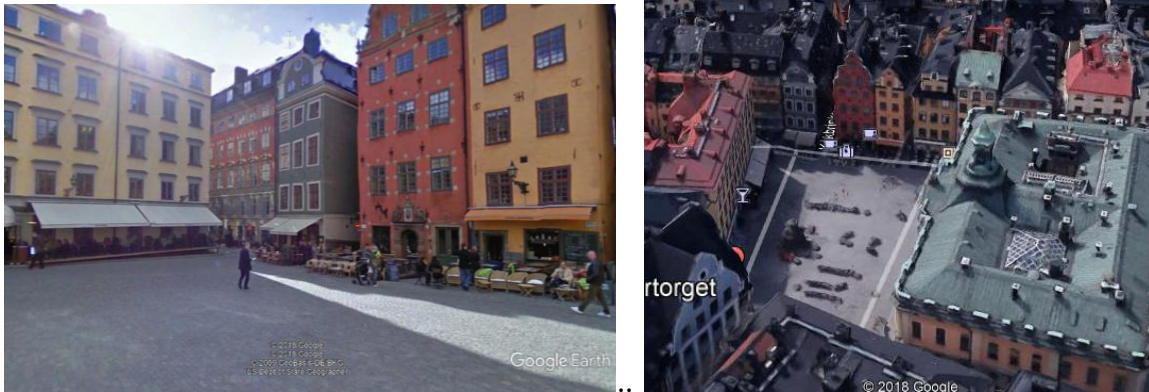
Az agóra találkozóhelyet jelent, ahol az emberek beszélgetnek. A térbe beépítették az ún. könyöklő köveket, melyek mintha sírkövek lennének!

http://termeszetsbaratikor.network.hu/kepek/kovacs_karcsi_kepe_szeged/klauzal_ter_szeged
http://www.delmagyar.hu/szegedi_setak/klauzal_ter/41431/

Az elképzelésük szerint a szegedieknek ezekre támaszkodva kellene beszélgetni. A felújított tér közel 20 éves. Kijelenthetem: én még ezeknél beszélgető embert nem láttam. Ez egy nagy tévedés, melyet egy légkondicionált tervezőirodában ki lehet agyalni. Nincs az az ostoba szegedi, akik az égető napon ezek mellett beszélgetne, amikor a levegő 35 fokos, amikor az ember agya felforr, égési sebet kockáztatva a hozzáéréssel. Miért ne beszélgetnének ők a Széchenyi téren, az óriás platánok csodás árnyékában, innen 50 m-re? Hogy volt ez átgondolva?

Érdekes lenne utánagondolni, hogy miért gondoljuk mediterrának azt a jelenséget, ha az emberek kiülnek egy térre.

Ez a kép Stockholm óvárosi részét (Gamla stan, Stortorget, a Nobel-múzeum tere) mutatja, mely nem piac, hanem kivégzőhely volt. Kiülnek az emberek a térre. Ezután Stockholm egy mediterrán város lenne? Sem Stockholm, sem Szeged nem mediterrán város, hanem a térre kiülős város.

Persze vágyakozni itt is lehet!

„A mediterrán feeling a tenger imádatát, a hegyek szeretetét, a fürdés élvezetét és a szenvedély megannyi megnyilvánulási formáját jelenti zenével, szerelemmel, hedonista szabadság-érzéssel együtt. Ez az, ami elsősorban Dél-Európában tapasztalható meg és főleg nyáron.” Plusz még „a görög-latin kultúra”. Mi van meg ezek közül Szegeden?

https://fabius.blog.hu/2017/07/07/a_mediterran_feeling_nyaralas_delen

A Délmagyarországban (=DM archívban) jelent meg az ábránd 1995. VII. 25-én:

„Esténként, amikor a környező utcák forgalmának zaja is elül, kényelmesen helyet foglalhatunk a téren. Egy hűsítő fagyalt mellett elábrándozhatunk arról, milyennek szeretnénk látni a Klauzál teret. Az optimistábbak talán még a tenger morajlását is hozzá gondolják a mediterrán hangulatú térhez.”

Mostanság csak ki kell állni a könyöklő kövek körüli pokoli hőségbe és a napszúrás hozzásegíthet ehhez a tengerzúgásos Klauzál téri élményhez.

A valóság azonban az, hogy Szegeden a Klauzál tér az, ami a fővárosban az országház előtti tér, azaz a politika tere. Ezt sajnos sem a megbízónál, sem a tervezőnél nem tudatosult. E téren már 1918-ban zajlottak politika tüntetések, demonstrációk, gyűlések, politikai ünnepek mindenféle színű pártokkal. Ma is!

Ezen túl e térhez nagyon kötődik Kossuth Lajos is és Klauzál Gábor is.

Kossuth kétszer járt Szegeden, mindkét beszédét e téren vagy e tér közelében mondta el. Az 1902-ben felállított szoba az ország első teljes alakos Kossuth-szobra, amely az országban a második Kossuth-szobor. Klauzál Gábor háza a téren van. Ő miniszter, országgyűlési képviselő, Deák-párti politikus volt. Az erre emlékeztető emléktábláját a város nem engedte a Klauzál-ház falára kitenni. Be kellett dugni a Kis Virágcukrászdába, minél kevesebben lássák!

Klauzálnak van szobra, de nem a róla elnevezett téren, hanem a Múzeum mellékoldalán, a buszmegállóra tekintő.

DM-1958. VI. 18.

„Nem volt mégse hiábavaló a sürgetés, a találgatás, s egy sor hangos kérdőjel kimondása és leírása: Klauzál Gábor hányt-vetett szobra végre valahára csak talpazatra talált, helyesebben felállításra került. A szegedi Móra Ferenc Múzeum városfelöli szárnyépületének oldalán kőműveskedett tegnap a szobor körül egy-két ember. Ezen aktív munkálatokból minden

bizonytal arra lehetett következtetni, hogy a sokáig kérdéses szobor immár talajt talált végre és végérvényesen, eddig viszont egy kicsit ellabdáztak vele ...”

DM-1984. VIII. 1.

„Dr. Veress Sándor véleménye: a Klauzál téri kis parktükörbe inkább Klauzál Gábor szobát kellene elhelyezni,”

Egyetértek! Nem tűnt föl sem a megbízónak, sem a tervezőnek a helyek és a szobrok szegedi káoszának rendezési lehetősége. Szegeden csak két szobor van a helyén: Széchenyié a Széchenyi téren és Dugonicsé a Dugonics téren. Klauzál végre a Klauzál térre kerülhetne.

De van még más is:

„1849. július 14-én a szegedi Kárász-házban Kossuth Lajos, Magyarország kormányzója és Nicolae Bălcescu, az emigrációba kényszerült havasalföldi politikus aláírták a magyar-román megbékélési tervezetet.”

„Az erdélyi románság az osztrák császárnak tett hűségeskü fejében **autonómiát**, önálló nemzeti létük elismerését, anyanyelvük használatának a közigazgatásban s az igazságszolgáltatásban történő biztosítását, arányos országgyűlési képviselőket, saját nemzetőrséget, egyházi önállóságot, a papságuknak pedig méltányos állami támogatást, valamint nemzeti egyetemet és közoktatást követelt. Célkitűzéseik közös, évenként összehívandó önálló nemzeti gyűlés, az Erdély összes nemzetéből megalakítandó általános gyűlés, új erdélyi alkotmány, állandó nemzeti komitè szerepelt.”

Mintha a történelem ismételné magát, mintha az erdélyi magyarság nem éppen ugyanilyen autonómiát kérne a románoktól! A román fél nagy létszámú román hadsereget is ígért Kossuthnak!

„Nicolae Bălcescu pedig a párizsi és konstantinápolyi román emigráció összekötő kapcsaként tárgyalt a magyar vezetéssel egy lehetséges **lengyel–magyar–román államszövetségről ...**”

Megint egy igyekezet a Közép-Európa létrehozására, mint ma! Az említett államszövetség pedig alig tér el a lengyelek szorgalmazta 3-tenger szövetségtől, Josef Pilsudski lengyel marsall ötletétől.

„Két hét múlva – több napos vita, majd Szemere Bertalan miniszterelnök az ellenzék megnyerésére is képes, zseniális előterjesztése nyomán – az országgyűlés 90%-os többségi szavazással törvényerőre emelte a nemzetiségek jogairól szóló határozatot. **A jogszabály a többi nemzetiségre is kiterjesztette a magyar-román megbékélési nyilatkozat tartalmát.** A magyar nyelvet csupán országos „diplomatikai” nyelvként határozták meg, a kisebbségek nyelvhasználatára pedig a megyei, helyi közigazgatásban, az iskoláztatásban, az egyházi és más ügyekben a románoknak megígértékhez hasonlatos lett volna.”

Ez igen!

http://nemzetisegek.hu/repertorium/2009/06/belivek_33-34.pdf

Mi jön át ezekből a felújított téren? Semmi!

Mellesleg a Klauzál téren van 1922 óta – akkor költözött át Temesvárról a Virágh-család - a legendás, az országos hírű, a patinás Virág cukrászda, mely Szeged egyik bejáratott szimbóluma.

3.2

A tér jelképei

A tér jelképei rendkívül fontosak, mert azok Szegedéi is.

Természetesen korábban itt is piac volt.

DM-1919. IX. 5.

„A. háború előtti boldog időben a Klauzál-teret kenyérpiacnak ismerték Szegeden. Százával, ezrével árulták a formás kis cipókat, kenyereket, barnákat és foszlósbélű fehérkenyereket; a

gömbölyű kenyereskofák, akik már reggel öt órakor elindultak a meleg cipókkal felsővárosi sütőhelyeikről az üzlet után.”

De a város tejpiaca is itt volt! A két alapvető élelmet itt szerezte be a város!

http://www.delmagyar.hu/kepek/a_klauzal_ter_es_kornyeke/914/2786349/

Az úri közönséget már akkor napernyők sora védte!

Mi maradt meg ebből a mai téren? Semmi!

Pedig volt itt valami 18 éven át, 1984 és 2002 között, melyet a felújításkor takarítottak el a közelből is.

„Szegeden ma a Dugonics terén áll a Kenérszegő szobra, amely az egykori 1930-as évek közepéig működő Klauzál téri kenyérpiacra emlékeztet, a szobor ugyanis egészen 2002-ig a Klauzál téren állt. Az erős testalkatú, mosolygós nőalak a melléhez szorítva vágja fel a hatalmas parasztkenyeret. Pátzay Pál szobrászművész alkotása 1984-ben lett felállítva. A szobor eredetije 54 cm magas és a Magyar Nemzeti Galériában tekinthető meg.”

<http://szeged.varosom.hu/latnivalok/szobrok/Kenyerszego-szobra.html>

DM-1984. VIII. 16.

„A 20. századi magyar szobrászat kiemelkedő egyénisége, Pátzay Pál jó néhányszor megfordult városunkban. Ifjú korában a mai Klauzál téren zajló kenyérpiac látványa, a friss kenyér illata, a környékbeli asszonyok alakja ihlette Kenérszegő című szobrának megmintázására.”

Vissza kellene vinni Pátzay mester művét a Klauzál térre.

A valódi jelképet – a kétszeres Kossuth-díjas szobrászművész alkotását - eltüntették, mintha valamit zavart volna.

Helyette behoztak egy zűrös valamit, az ún. a millenniumi díszkutat, melynek a térhez semmi köze.

[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Oroszl%C3%A1nos_milleniumi_d%C3%ADszk%C3%BAt_a_szegedi_Klauz%C3%A1l_t%C3%A9ren._T%C3%B3bi%C3%A1s_Kl%C3%A1ra_alkot%C3%A1sa_\(2000\)._Szeged011.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Oroszl%C3%A1nos_milleniumi_d%C3%ADszk%C3%BAt_a_szegedi_Klauz%C3%A1l_t%C3%A9ren._T%C3%B3bi%C3%A1s_Kl%C3%A1ra_alkot%C3%A1sa_(2000)._Szeged011.jpg)

Megtaláltam az alkotóművész szobormagyarozatát:
DM-2000. XI. 7.

„A négy égtáj felé néző oroslán („amely” voltaképpen egy, de négy testben jelenik meg) mindegyike más gondolatot közvetít. A keletre tekintő oroslán a hit, a nyugat felé forduló a becsület, az északra figyelő a bátorság, a déli irányban álló a fény megtestesítője.” „A szkíta szárnyas oroslán az árpád-házi királyok címerállata volt - ezért jelennek meg a díszkúton is. Ők tartják szárnyaikon az országalmát, amelyet ugyancsak az Árpádház zászlóin és címerein látható kettős kereszt díszít.”

Tehát: négy darab, de egytestű „orszlánfalka”, szárnyakkal, mert ők szkíta oroslánok. Mindezen túl ők még vizet is köpnek, valamiféle hasznosság jegyében. A szárnyaikkal tartanak egy aranygömböt és még azon egy keresztet. Kíváncsi lennék egy helyszíni közvélemény-kutatásra: vajon ezt mind pont így hányan tudják? Hányan tekintik csak egy furcsa csobogónak, melynek viszont kifejezetten rossz. Biztos lehetne Szegeden jobb helyet találni a számára!

3.3

A városklimatológia semmibe vétele, a globális felmelegedés, a klímaváltozás lenullázása

Ha egy teret fű és fa helyett klinkertégla takar, akkor ez olyan, mintha a teret direkt fűtenék. A Klauzál téren pedig faltól falig mindent klinkertégla fed, mint minden akkori térburkolásnál.

„Lengyelország és Magyarország éghajlata az évszázad közepére a spanyolországi vagy szicíliai klímához fog hasonlítani a globális felmelegedés következtében - állapította meg a washingtoni székhelyű Világbank.” Ha igaz, mi lesz itt akkor?

<https://www.veol.hu/cimlapon/mediterran-oroszag-leszunk-magyarország-eghajlata-sziciliai-lesz-a-felmelegedes-miatt-1353492/>

„Az éghajlatváltozás már nem csak fenyegetés. Saját bőrünkön tapasztaljuk az eső, a szél, a hőmérséklet megszokott és kiegyensúlyozott időszakainak mind gyakoribb megszakadását, az erősen csapadékos, olykor viharos, vagy éppen **tikkasztó hőségnapos periódusok** jelenlétét.”

„A klímapolitika két alapvető pillére az éghajlatváltozás mérséklése, azaz a levegőbe kerülő és üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentése vagy elnyelése, illetve **az elkerülhetetlen változásokhoz való alkalmazkodás.**”

<http://lechnerkozpont.hu/cikk/varosok-a-klimavaltozas-viharaban>

<http://www.hugbc.hu/hirek/varosok-a-klimavaltozas-viharaban/3788>

Ezek a tények a felújítás idején is közismertek voltak. Hogy lehet egy ekkora ismeretanyagot figyelmen kívül hagyni? Hogy lehet mindennel szembemenni? Mi az értelme a kellemetlen

hatásokra való ráerősítésnek? Elemi elvárás az alkalmazkodás, a kedvezőtlen hatások csökkentése és nem a kihagyása, az alkalmazkodás hiánya.

Jó lenne tudni, hogy ezt a jelentős és fontos melléfogást a Szegedi Tudományegyetem szóvá tette-e?

„A világ minden tájáról a C40 városok merész klímavédelmi lépéseket tesznek, amelyek az egészségesebb és fenntarthatóbb jövő felé vezetnek.”

„A C40 egy olyan világháló, amely az éghajlatváltozás kezelésére elkötelezett. A C40 támogatja a városokat a hatékony együttműködésre, a tudás megosztására és az éghajlatváltozással kapcsolatos érdemi, mérhető és fenntartható fellépésre.”

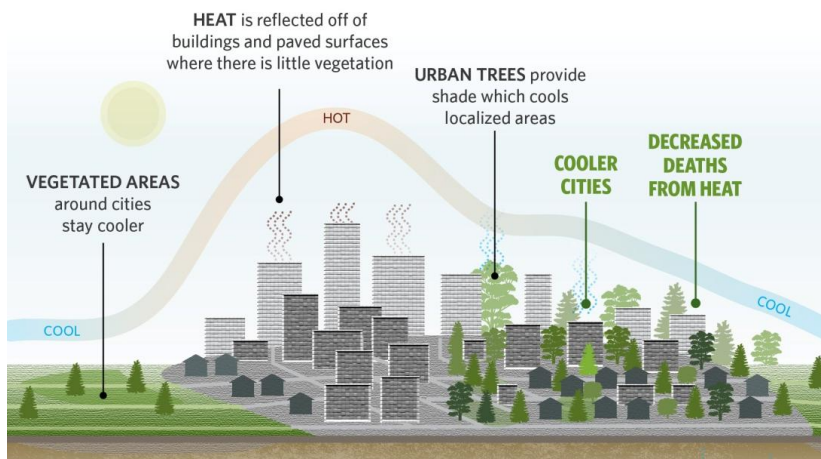
<https://www.c40.org/>

„**A Cool** (=hűvös, hideg, lehűtött, friss –RM) **Cities** (=városok, városi-RM) hálózat támogatja a városi erőfeszítéseket a városi hősziget hatás hatásának csökkentésére, együttműködve a Global Cool Cities Szövetséggel.

A városok 3-8 fokosak melegebbek, mint a vidéki területek, mivel az épített környezetek hőt termelnek, a városi területek több napfényt és hőforrást szívnak fel, mint a természeti tájak, és a városi területeken a növényzet nem párologás hatására hűt. Ez a jelenség, az úgynevezett **városi hősziget (UHI)** hatása, növeli az épületek energiafelhasználását és a légszennyezést, jelentős egészségügyi hatásokkal jár, és csökkenti az életminőséget. Az épületek és a burkolt felületek reflexiójának növelése csökkenti a városi hőmérsékletet, ugyanúgy, mint **a város zölddebbé tételét.**”

„A század vége előtt minden három ember közül kettő olyan városi térségekben él majd, ahol a felesleges hőség kritikus szerepet fog játszani az életükben.”

„A hó több embert ölt meg, mint bármely más természeti katasztrófa, és a hóval kapcsolatos halálesetek általában alulreprezentáltak.”

https://www.c40.org/blog_posts/planting-healthy-air-a-natural-solution-to-address-pollution-and-heat-in-cities

https://www.c40.org/networks/cool_cities

Az ábra a lehetséges két városfejlesztési logikáját, modellt is jól ábrázolja:

lehet fa nélkül, és lehet fával. A választásnál kell, kellene a józan ész!

Az ábra alsó része egy várost mutat, mely a fa mennyisége szerint különböző városrészekből áll. Fölötte van egy grafikon, mely mutatja a városi terület hőmérsékletét, forróságát. Ahol nincs fa, a hőfok a legnagyobb, ahol sok fa van, a hőfok alacsonyabb. Ilyen egyszerű. **A Klauzál tér Szeged városi sivataga, mely rengeteg pénz elköltésével állt elő!**

„Azok számára, akik a levegő minőségének és hőjének kihívásaival foglalkoznak, a városi fák az egyetlen megoldás mindkettő egyidejű kezelésére.”

Athéni törekvés: „több fát, ahol csak lehetséges”. Ez pedig valódi mediterrán vidék! Műemlékük is több van! Mégis!

https://www.c40.org/case_studies/athens-pilot-urban-regeneration-project

„A "Greener and Cooler City" projekt célja a város egyik legfontosabb prioritásának kezelése: az alapvető környezeti paraméterek és az életminőség javítása minden lakos számára.”

Athén tervei **egy hűvösebb és zöldőbb város** érdekében:

- A városi hősziget hatásának mérséklése
- Az energiafogyasztás és a CO₂-kibocsátás csökkentése
- A bioklimatikus indexek javítása (a stressz vagy a hőkomfort mutatója stb.)
- A CO₂ felszívódásának növelése és a por korlátozása
- **Az árnyék növekedése**
- A zaj csökkentése
- A viharos víz kezelése

https://www.c40.org/case_studies/athens-plans-for-a-greener-and-cooler-city

3.4

A „főtérkövezés” a pénzpazarlás szinonimája lett.

A rendszerváltás kezdete a hatalmas munkanélküliség, a szétvert ipar, a szétvert mezőgazdaság időszaka volt. Ilyen környezetben nem biztos az, hogy az EU pénzt elsősorban a „főtérkövezésre” kellett volna fordítani, hiszen ezer jobb helye lett volna annak a pénznek. Az EU azonban erre adott pénzt és nem a munkahelyteremtésre, hiszen az ő érdekük volt a magyar ipar és mezőgazdaság felszámolása. Ez a gondolat sok szegediekben is megfogalmazódott már az építés során.

Ha valakinek sem cipője, sem kabátja nincs, az nem az arany fülbevalót vesz elsőként!

3.5

A természetellenes megoldások bevetése

Ennek még a Klauzál tér országos híré, és kertész végzettségű tervezője sem tudott ellenállni.

3.5.1

faltól falig tartó „kövezés”. Virágágyásnak, fának nincs helye.

3.5.2

Fa nem lehet a téren. Csak fához hasonló valamik. A virágcserep jelleg miatt, melybe ezeket ültetik, a gyökereik nem érhet bele a földbe.

3.5.3

A csapadékvizet nem a tér talajába vezetik el, nem tartják helyben, hanem egy csatornába, mely azonnal elviszi a térről a vizet. **A csapadékvíz helyben tartására semmiféle műszaki megoldás nem készült**, pedig a tetőkkel megnövelt óriási felületre rengeteg eső eshet, mely nyáron nagyon kellene! Ez rendkívül ívóvíz-pazarló megoldás, mely a klímaváltozással is összefügg. Itt is, mint az előbbieknél: még a szándék nyomai sem láthatók.

3.6

Kitartás a „Szeged, a napfény városa” szlogennél.

A ma futó egyik reklámfilm címe még: Szeged, the city of sunshine.

A globális felmelegedés korszakának ember inkább taszítónak tartja az erre épülő koncepciót, mint vonzónak. Más a langyos, bágyadt, szüretelős napsütés a vénasszonyok nyara idején és más a bőrrákot okozó nyári, kibíratatlan, égető forróság. Akik az Adriára mannek nyaralni, azt a tenger, a hegyek, a műemlékek miatt teszik. A pokoli hőség elől ott is

elbújnak. Szegeden ilyenkor néptelenedik el a Kárász utca, a Klauzál tér, a Feketesas utca, a Kelemen és Zrínyi utca. Ebből a szlogenből ma már csak legfeljebb a Bőrklinika profitálhat.

3.7

Az árnyékolás megoldatlansága

Az ellenséges, a kellemetlen napsugár ellen természetes vagy mesterséges árnyalás kellene. Meg kellett volna tervezni.

A normális menetet, logikáját mutatja pl. a prágai Vencel tér, mely egykor lóvásártér volt.

<http://www.ujgastrovmagazin.eoldal.hu/cikkek/tajak-es-varosok/tajak-es-varosok---a-szatornyu-varos.html>

A kezdetekben, a XIX. században, amíg a fák meg nem nőttek, mesterséges árnyalókat tettek minden kirakat elé, ahol az ember képes megállva nézelődni. Mint a tejsziacos képen látszik, Szegeden is ugyanígy tettek!

Majd **fákat ültettek oda, ahol az emberek árnyéket igényeltek**, azaz gondoskodtak a természetes árnyékolásról, pedig műemlékek bőven lehetnek.

Ahol nem akarnak fát ültetni, mint pl. Madrid főterén, a Plaza Mayor esetén, vagy Krakkó főterén, a Rynek Glowny-n, Prága óvárosi főterén, ott mesterséges árnyékoló elemeket vetnek be:

http://www.delmagyar.hu/szeged_hirek/lakodalmas_satorban_uszik_europa/2438822/

Látható: árnyékolni kell az emberi használatra alkalmasság miatt. Meg lehet állni a mesterséges árnyaló elemeknél, de tovább lehet lépni a természetes, a fa felé is.

3.8

A nyílt faellenesség

József nádor előbbiekben idézett mondatával Szegeden sokan egyetértenek.

Ennek egy mai változata jelenik meg sejtelmesen, sokféleképpen érthetően a szegedi városkép arculati könyvben, 2017-ben, ekként:

„Természetesen a növényzet telepítésekor tekintettel kell lenni az építészeti környezetre, az épületek méretére, jellegére, hogy **azok** benapozását, **feltárulását kedvezőtlenül ne befolyásolja a vegetáció**. Fontos szempont, hogy a látványos műemlékek, idegenforgalmi értékek „fotózhatósága” ne lehetetlenüljön el a fák takarása miatt”

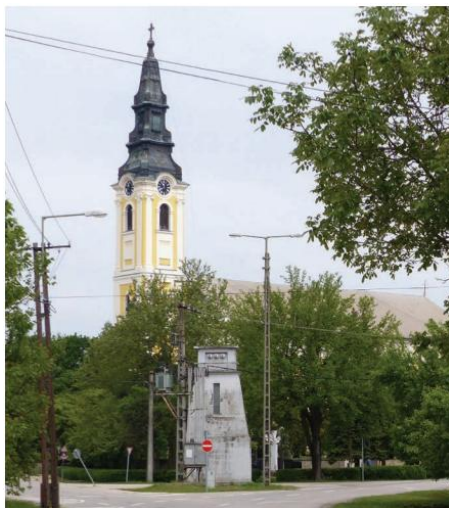
Ha valaha pontatlanul megfogalmaztak egy szabályt, akkor ez az. Ez egy igazi gumiparagrafus. Mindenki tetszése szerint értelmezheti, hiszen nem mond számokat, arányokat, semmi kézzel foghatót. (Mefogalmazója építészmérnök.)

Sokak szerint az épület az építész szobra, tehát minden részletének látszani kell. Ez az érve egyes építésznek, műemlékvédőknek, idegenvezetőknek. De mi van azok érdekével, akik itt élnek?

Klauzál tér ma ezen szélsőséges nézeteknek felel meg, mert fa még az épületek közelében sincs!

Vajon veszélyeztetik-e a fák az alábbi képeken a mellettük lévő épület „feltárulását”, „fotózhatóságát”? Képek az arculati kézikönyvből:

Nem zavaróbb-e inkább a DÉMÁSZ rengeteg vezetéke, trafóállomása?

Szeged településképi arculati kézikönyv 2017.

<https://www.szegedvaros.hu/jovahagyott-telepuleskepi-arculati-kezikonyv-valamint-telepuleskepi-rendelet-kozvetetele/>

Nekem ezek a képek az **épület és a fa együttesek harmóniájáról** szól, bármilyen fajta épület esetén. A fák bizonyos mértékig takarják a házakat, de ez azok előnyére szolgál. E képeken nincs sivárság.

Ugyan kit zavarnek ezek az esztergomi vagy komáromi fák?

<https://esztergom.utisugo.hu/latnivalok/szechenyi-ter-esztergom-90497.html>

<https://nemzeti.net/ki-lesz-komarom-polgarmestere-13602057.html>

Az előbbi szegedi, esztergomi, komáromi képek jól mutatják azt, hogy mit lehetne tenni a Klauzál téren! Az épületek már állnak, csak a megfelelő fafajt kell kiválasztani a lehetséges hatalmas választékból.

3.9

A takaríthatóság

Eltelt közel 20 év az átadás óta. Mintha a szegediek nem kímélnék a díszburkolatot. Hányásnyomok, cigarettacsikk borítás és sajnos majdnem mindenütt a rágógumi odaragadt nyomai láthatók, melyeket mintha nagyon nehéz lenne eltávolítani. Ide való ez a burkolatfajta? Erre talán nem gondolt sem a beruházó, sem a tervező. Vagy más anyagú burkolatot kellett volna ide építeni, vagy költségetelni a gyakoribb takarítási igényt. Mi lesz itt újabb 20 év múlva?

3.10

Nyilvános WC hiánya

Mivel valószínűen a tervező nem bírta a látványát elviselni, felszíni WC-épület nincs a Kárász utcán sem, a Széchenyi téren sem, a Klauzál téren sem, és a Dugonics téren sem. Pedig az igény óriási! Volt példa arra, hogy világos nappal végezte valaki el a dolgát a turistaszegzonban. Szerintem pedig a térszint alatt bármi elhelyezhető lenne!

3.11

Ismert szegedi építészek friss véleménye a felújított Klauzál térről

2000. X. 27.

Kiss István építészmérnök kritikája:

„A teret betöltik a dísztárgyak: a kelleténél több lámpaoszlop, a „könyöklőkövek”, s a fal mellett testesen, tekintélyesen hasasodó virágtartó edények. Önmagukban szépek, ám együtt a zsúfoltság benyomását keltik. „A velencei Szent Márk tér valamivel nagyobb, mégsem jutott senkinek eszébe bármivel díszíteni.”

„Kiss István úgy összegezte véleményét, hogy - bár dicséretes a nagy ívű elképzelés megvalósítása - a javarészt megfelelő részletformák nem állnak össze egységes, harmonikus egészé.”

Tehát sok a könyöklő kő is! Egy is sok lenne!

DM-2000. XII. 14.

Borvendég Béla, Ybl-díjas építész kritikája

„A Klauzál téren sétáló - Borvendég szerint - érezkelhet némi léptékvizű zavart. Azért, mert például a tér „kőbabái” körülbelül egy számmal nagyobbak a kelleténél, megformálásuk nélkülözi a megkívánt finomságot. E bajra utólagos gyógyír lehetne, ha a „kőbabák” rendeltetést kapnának például úgy, hogy felkerülnének rájuk olyan díszítmények, mint mondjuk a testvérvárosok címere, a díszpolgárok neve, a szegedi tudomány, művészet, sport, halhatatlanjainak névsora. „

Az ő szemét is a könyöklő kövek szúrták. Funkció nélkülinek érezte létüket, ezért próbált némi értelmet adni javaslataival a létüknek. Ezeket kivéve a Klauzál tér burkolata olyan, mint a másik tizenkettő, mert egy kaptafára készült azokkal. Ezek tucat térburkolatok.

Véleményem szerint a könyöklő köveket fel kell szedni, a térről elvinni, a helyükre pedig rendes fákat kell ültetni. Ki kell használni, élni kell a fák azon tulajdonságával, hogy magasságuk, szélességük, alakjuk, lombszínük, virágjuk, termésük szinte végtelen gazdagságú, egy tanulmánytervet kell arra szánni, hogy miféléket használnánk föl.

Pontosan tudni kellene a földalatti közművek helyeit. Mivel a könyöklőkövek helyére mennének a fák, a téglaburkolathoz nagyon hozzá sem kellene nyúlni. Ha a faültetést a közművel ellehetetlenítenék, a közműtérkép alapján kell a fák helyét kijelölni, de a könyöklőket akkor is el kell távolítani. Természetesen nem kell a tér fáinak azonos fajokból állnia.

4.

Szép fásítás néhány nagyvárosban

Berlin, Unter den Linden (=a hársfák alatt)

<https://www.berlin.de/tourismus/fotos/sehenswuerdigkeiten-fotos/1355832-1355138.gallery.html?page=3#slide11>

Párizs, Párizs, Champs Elysées

https://www.google.hu/search?q=Champs+Elys%C3%A9es&rlz=1C1GGGE_huHU513HU513&source=lms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKewjA8_qzIjdAhXHJFAKHV6rAZIQ_AUICigB&biw=1680&bih=755#imgrc=c0bDrYtjNMCoTM:

Bécs, az osztrák parlament előtt:

<https://zoom.hu/hir/2018/03/08/ket-keseles-negy-serult-becs-belvarosaban/>

5.

Itt minden fals, talmi

Fals rögtön a képzet, mert mediterrán tenger a közelben sincs.

A „vörös szőnyeget”, azaz a klinker téglákat észak-németországi téglagyárban készítették, melyek ezért nem mediterrán termékek.

DM-2001. V. 8.

„A nyáridéző melegben virágba borultak a szegedi Klauzál tér pálmái. A dézsákba ültetett, télálló, kínai kenderpálmák még a mínusz 20 Celsius-fokos hideget is tűrik, kellőképpen betakarva akár egész évben a szabad ég alatt hagyhatók.”

Legfeljebb kínai mediterránium ez. A hazug tér helyett ide szegedi tér kell, a szegedi valósággal!

6.

Árnyékolási kezdeményezések a Klauzál téren. Tényleg iga az, hogy nekünk semmi sem jó?

Mivel a tervező nem mutatott semmiféle irányt arra, hogy erre a térre mi illik, maradtak a próbálkozások, majd az értelmetlen viták.

6.1

Megoldás a hagyományos módon, de ez csak agyon kis részét fedte le a térnek:

6.2

Volt itt próbálkozás kisméretű, csenevész napernyővel:

<https://gallery.hungaricana.hu/hu/Fortepan/32200/?list=eyJmaWx0ZXJzIjoqeyJDSU1LRSI6IFsibmFwZlXJueVx1MDE1MSJdLCAiREFUQUJBU0UiOiBbIIBIT1RPUyJdLCAiVEVMRVBVTEVTIjoqWyJTemVnZWQiXX0sICJxdWVyeSI6ICJUSVBVUz0oRm90XHUwMGYzKSJ9&img=0>

DM-1998. V. 27.

„Lassan felveszi egy napernyő-nagykereskedés képét városunk szívében a Klauzál tér. A Virág cukrászda teraszán néhány hete nem az utóbbi években megszokott óriásnapernyők tűntek fel, hanem egyetlen asztalt védelmező, csenevész társaik.”

„A főépítési hivatal felszólította őket, távolítsák el az óriási ernyőket. így kerültek ki tavasszal a kisebb testvérek, ám ez csak kényszermegoldásnak bizonyult, hiszen nem adtak megfelelő méretű árnyékot, s a legkisebb fuvallattal magukkal vitték az asztalokat is. Ráadásul a vendégek is gyakran állígtatták ezeket a maguk méretére, így a tarkabarka,

különböző magasságban virító ernyők inkább emlékeztettek egy lármás strandra, mint egy belvárosi, elegáns cukrászdára.”

„Novák István városi főépítész: „Elfogadnánk például egyetlen nagy árnyékvetőt, vagy egyforma, sima zöld színű, közepes méretű ernyőket.””

Még nem gondolta, hogy mekkora hajcihő lesz ebből is.

6.3

A közepes méretű napernyő:

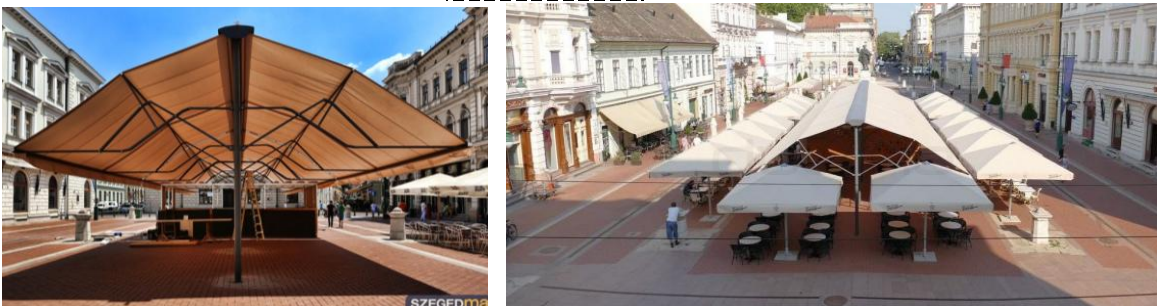

Ezekkel a színük miatt mentek a viták. Ha egyszínűek voltak, akkor elhasználnak tartották ezeket, ha színesek, akkor meg tirke-tarkák, oda nem illők lettek.

Érdekes, hogy ezek az elemek is takarták az épületeket, velük szemben ezt nem vetették föl!

6.4

Majd jött a főépítész által javasolt nagy árnyékoló. Miatta elszabadult a mai háború.

<http://www.dublino.hu/referenciak/kavezo/897>

Szeged közismert fotóművésze szerint, ez egy lakodalmas sátor, mely

- „rontja a városképet, tönkreteszi a Klauzál tér hangulatát a sátor.”
- „**Miért nem törekedtek a Klauzál teret zöld kis szigetekkel feldobni**, hogy családonként ülhessenek le a vendégek kis teraszoknál?” – osztotta meg a benne felmerülő kételyeket a fotóművész.”
- „miért kell „majmolnunk” olyan példákat külföldről, amelyek nem illenek városunkba?”
- „Igen, **szükség van árnyékre, mert meleg van**, de nem minden áron!”
- „Nem sérült a tér látványa? Próbáljon meg az oroszlános kút felől fényképezni, úgy néz ki a nyitott sátor, mintha Kossuth Lajosnak szárnyai nőttek volna!”

<https://szegedma.hu/2015/07/dusha-bela-a-virag-teraszarol-nem-mondhato-tervezesnek-ez-a-hodaly>

A tervező vezető építésztechnikus válasza:

a terasz egységes, szimmetrikus, nem **zavarja a tér épületeinek látványát**. Igyekeztek megfelelni az esztétikai, funkcionális és üzleti szempontoknak is a tervezéskor.”

„A tervező szerint egységes, műszakilag is megfelelő, szimmetrikus formájú a sátor, látható minden a térből és annak épületeiből. Előnyként nevezte meg, hogy árnyékot ad ott, ahol **nincs egy fa sem**, hiszen **a tér nyáron nagyon fel tud melegedni.**”

„Meg kell nézni, hogy sérült-e bármi is a műemléki házak látványából. Szerintem semmi nem sérült belőle, minden épület és a Kossuth-szobor is jól látható mindkét oldalról”

Tehát az építészeti vélemény szerint még egy ekkora objektum sem takarja az épületeket! Hát akkor egy fa?

„**Arra van a tér, hogy használjuk, s nem arra, hogy fényképről nézegessük**” – tette hozzá.”

„**Korábban hiányolták a fákat a Klauzál térről**, ezek ugyan most sincsenek, de helyette van nagyobb terasz, ami hűsítőbb hatású.”

<https://szegedma.hu/2015/07/a-virag-teraszanak-tervezoje>

A cukrászda vezetője szerint viszont:

„Az a baj most, hogy micsoda böhöm nagy „lakodalmos sátrat” épített a Klauzál tér közepére.

Nem sátor lesz az, hanem terasz. Még hozzá egy olyan terasz, ahol ... Azaz a pincérnek nem bentről kell kiügyeskedni mondjuk a gyümölcsrizst, vagy a somlói galuskát, hanem odamegy ehhez a pulthoz, előveszi, és ott van az asztalunknál, nem kell rá várni akár negyed órát. Egy ilyen pultot azonban nem lehet napernyők alá rejteni. Ehhez kell egy normális méretű, masszív terasz, amely alatt nem melleleg gond nélkül végig lehet nézni, ha leszakad az ég, majd húsz perc múlva újra száz ágra süt a nap.

Jól érezheti magát az ember a novemberi húsz fokban is – volt ilyenre példa néhányszor az utóbbi években –, és akár télen is lehet ott üldögélni, mert ne adj isten fűthető lesz – abba bele sem merek gondolni, az mekkora eretnokség lenne.”

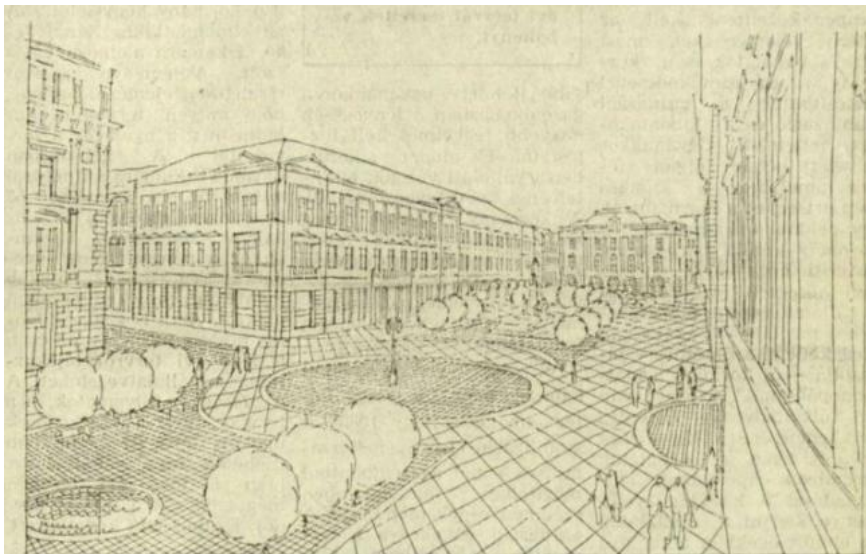
„Nesze neked, Europa Nostra-díj!” – „hangzik” a dorgálás. Tessék mondani, Szeged azért kapta a díjat, mert díszkövel burkolta a Klauzál teret és a Kárász utcát? Ugye, hogy nem! **Attól jobban megérdemeli Szeged, hogy van egy üres tere, ahol nyaranta a legnagyobb hőségben még véletlenül sem jár senki?**”

<https://szeged.hu/archiv/26913>

7.

Fásítási próbálkozások a Klauzál téren

DM-1988. X. 20.

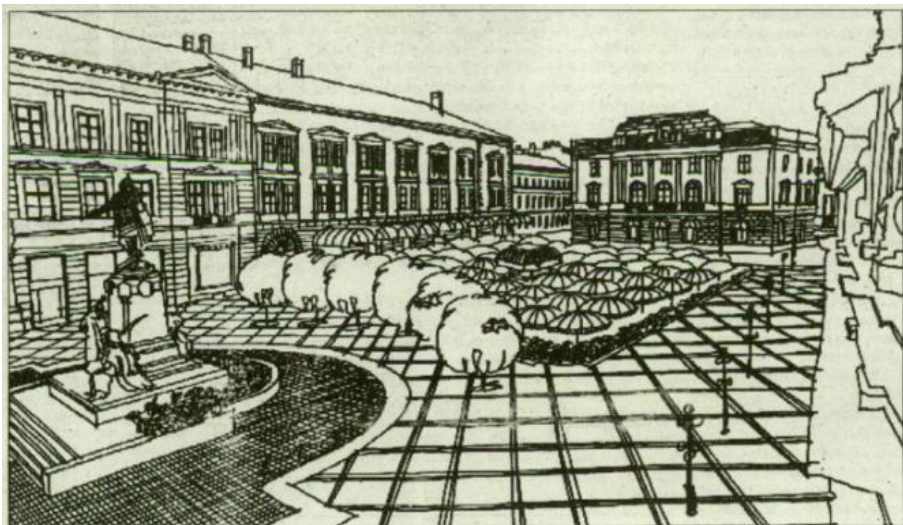

Fekete Zoltán kertépítész mérnök és Tarnai István építész mérnök elképzelése: valód fák a Klauzál téren. **Éppen 30 éves a két mérnök ötlete.**

Több változatot is készítettek, sőt ezeket be is mutatták a szegedieknek. Meg kellene próbálni a tervezőcég tervtárában előkeresni az elképzeléseket!

DM-1991. XI. 5.

Fekete Zoltán és Tarnai István újabb elképzelése. Ismét sok valód fa a téren! Ők vetették fel a Klauzál tér teljes autómentesítését.

1991. XI. 14.

„Még jelenleg is élénk vita folyik például arról, telepíthetünk-e fákat a Klauzál térre, vagy csak ládában kihelyezhető, örökzöld növényeket tegyünk a padok közé. Itt sohasem voltak fák gondolnunk kell arra is, hogy esetleg alapvetően megváltoztatják a tér habitusát.”

Nem csak fák nem voltak, hanem maga a Klauzál tér is csak 1871-1872 óta létezik, amikor leválasztották a mai Széchenyi térről.

Újabb gumifogalom a „tér habitusa”. Megalapozatlan a „tönkreteszi a városképet” kijelentés. Senki sem tudja, mit jelent, mindenki mást ért alatta, mindenki mást ért a városkép tönkretételén is, tehát lehet jókat vitatkozniuk a világ végéig.

DM-2000. XII. 22.

„Egyetértek viszont azokkal a kritikákkal, amelyek hiányolják a padokat a térről. **Kevés a fa és a virágedény.**”

DM-2001. IX. 21.

„A Klauzál tér pedig egyenesen kinyílt: az átépítéssel föltárult mindaz, ami eddig rejtve volt” - mondja egy napszemüveges, bajszos könyvtáros, civilben író, aki azért hozzáteszi, hogy hiányolja a tájjellegű fákat: például az Alföldhöz illő akácot látna szívesen a téren.”

Reménnyel tölt el a tény, hogy a felújított Gutenberg és a Somogyi utcákba két-két hárs fasort telepítettek. Ezt kell utólag tenni a Klauzál téren is, és a Kárász utcán is.

8.

Korábbi ilyen-olyan vélemények, elképzelések a szegediektől a Klauzál térre

A Klauzál tér mindig foglalkoztatta a szegediek fantáziáját! Valamikor Ásotthalom felől bejött egy tanyai kisvasút a ami Roosevelttérre, ahol a végállomása volt. Akadt, aki a végállomást át akarta tenni a Mars térre úgy, hogy a kisvasút átment volna a Klauzál téren.

DM-1930. VII. 2.

„A Klauzál-téri piac.

A Klauzál-téri kereskedők küldöttsége kereste fel kedden délelőtt dr. Pálffy József polgármesterhelyettest. A küldöttség hatósági intézkedést sürgetett a Klauzál-téri piac megmentésére.

A küldöttség tagjai elmondották, hogy a piac a térről lassan, fokozatosan elszivárgóit, már csak néhány tejárus, meg kenyérárus lézeng hetipiacos napokon a Kossuth-szobor körűt

Ezt a kereskedők a forgalom csökkenésén erősen megérik. A polgármesterhelyettes kijelentette a kereskedők előtt, hogy a Klauzál-téri piac összezsugorodásának nem hatósági intézkedés az oka. A kenyérpiacon a konkurencia következtében veszítette el jelentőségét, a gyümölcspiacon azért szűnt meg, mert az árusok szívesebben árusítanak másutt, **amennyiben ide rendkívül erősen tűz a nap ...”**

A hőséggel mindig baj volt itt!

DM-1936. X. 24.

Shvoy Kálmán, „Ellenzi a Klauzál-tér parkosítását, mert a téren átló irányban bonyolódik le a forgalom, de a növényzet odavonzaná a szűnyogokat, amelyek elviselhetetlenné tennék az ottlakók életét! A Klauzál-tér központi tere a városnak, a parkosítás kivonná a forgalomból. Inkább a külső tereket parkosítsa a város.”

A polgármester: „a Klauzál tér parkosítására vonatkozó javaslatát fönntartja. A parkosítást a kerámitburkolat pusztulása teszi szükségessé és időszerűvé. A város nagyon szép térhez jutna így. Meg van győződve arról, hogy mindenkinek nagy öröme lesz a parkosított Klauzál-térben- A teret rendezni kell, városszépészeti szempontból ez a megoldás a helyesebb. A szunyoginváziót a park egyáltalában nem befolyásolja.”

Hogy elképedne a korabeli polgármester, ha meglátná a tér mai „parkosítását”!

DM-1948. V. 27.

„A központi autóbusz pályaudvart a Klauzál-térre kívánnák a kereskedők és a MÁVAUT”

„a közlekedési rendőrség a Széchenyi-téren központi buszpályaudvar létesítésének tervével foglalkozik. Ebben az ügyben a rendőrség értekezletre hívta össze az érdekelteket. A közlekedési vállalatok közül a MÁVAUT ellenezte a Széchenyi-téri megoldást és azt javasolta, hogy a központi autóbusz pályaudvart a Klauzál-téren helyezték el. Ezt a megoldást támogatták a Klauzál-tér és környéke kereskedői is.”

Na, még csak ez hiányzott volna!

DM-1991. XI. 5.

parkolóház építése a Klauzál térre, vagy mélygarázs építése a tér alá – javasolta Prágai János mérnök úr és csapata. A város egyik legjobb döntése ezzel szemben, hogy a Klauzál teret autómentesítette, és átadta az a gyalogosoknak.

9.

Az esztergomi példa

Esztergom városházás főtere a Széchenyi tér:

<https://data2.openstreetmap.hu/terkep/Esztergom,Sz%C3%A9chenyi%20t%C3%A9r>

2006-ban kitiltották a térről az autókat és elkészítették a faltól-falig tartó díszburkolatot, mint a Klauzál téren. Van azonban egy nagy különbség a két tér között! Az esztergomiak FÁT ÜLTETTEK a díszterre. Az előbbi képen a kis zöld körök mutatják a fák helyét. A faültetés úgy sikerült, hogy térnek van napos és van árnyékos oldala is, tehát ki-ki választhatja a számára kedvező sétautat.

A bal oldalon az árnyas részt látni, a jobbon a naposat.

Esztergomban a díszburkolat és a fák összeegyeztethető, összeillő fogalmak. Még a hangulat is más!

Történt azonban egy kis baj a fafaj-választással. Platánt ültettek, mely az egyik legnagyobbra növő fafaj (lásd a szegedi Széchenyi tér fáit). A tervező valami nagyon modernet akart: rá akarta kényszeríteni ezt a fafajt arra, hogy felejtse el a magassági növekedést és csak vízszintesen terüljön el, mint egy biológiai napernyő.

„2007 nyarán még gyerek platánfák (Platanus X hybrida) nevelési módja: a koronára egy farácsozatot illesztettek, hogy az oldalirányba növekedjen. Hogy mik vannak... (elég különleges és szép látvány lesz húsz év múlva a lapos koronájú platánok sora).”

https://taj-kert.blog.hu/2009/11/14/arpad_fonatok_a_foteren_esztergom_szechenyi_ter

Van ilyen Szegeden is a Dugonics téri József Attila-szobor mellett. De mi történt?

„A vendéglátó teraszok fölött a platán fasor ágainak vízszintes nevelésével lugast alakítottak ki, sajnos a szakszerű fenntartás ennek az elrendezésnek megtartásához sok kézimunkát jelent, Mivel ez elmaradt, a fák kezdik természetes koronaformájukat visszanyerni.”

<http://zoldkalauz.hu/esztergom-szechenyi-ter>

<http://zoldkalauz.hu/esztergom-szechenyi-ter>

https://www.tripadvisor.co.hu/Attraction_Review-g274892-d13008650-Reviews-Szechenyi_Square-Esztergom_Komarom_Esztergom_County_Central_Transdanubia.html#photos;aggregationId=101&albumid=101&filter=7&ff=300958438

A fátlan térrészre ők is felállították a maguk sátrát, melyet most bontanak le.

„Elbontják és más helyre helyezik a Széchenyi téren lévő faépítményt Esztergomban – erről csütörtöki ülésükön döntöttek a képviselők.”

„Romanek Etelka polgármester előterjesztésében javasolta, hogy mivel a várhatóan **2018 októberében elkészülő Széchenyi téri revitalizációs terv** koncepciójában az építmény egyértelműen elbontásra kerül, ezért ezen időpontig a határozat ne kerüljön végrehajtásra.”

<http://hidlap.hu/2018/06/22/elbontjak-a-szechenyi-teri-satrat/>

A 2006-os átadás után 2018-ban elkészül az új térkonceptió, melybe beépítik az eltelt 12 év tapasztalatait! Sajnos Szegeden 18 év után sem jutottunk el erre a szintre, hiszen itt még a revitalizációs terv fogalma sem merült föl!

10.

összefoglalás

A felújított burkolat átadása után eltelt közel 20 év. Összegyűlt kellő mennyiségű tapasztalat, mely alapján elkezdődhetne a módosítások tervezése, melyek közül legfontosabb az árnyat adó valódi, a gyökerükkel a földbe kapaszkodó fák kitelepítése.

Szeged, 2018. augusztus 28.